

Vastaus valtuustoaloitteeseen 10/2021: Jolkbynjoen kunnostaminen

Kunnanvaltuusto 08.03.2021 § 19

Pro Kirkkonummen valtuustoryhmä jätti kunnanvaltuuston kokouksessa seuraavan aloitteen:

”Kirkkonummen kuntastrategian mukaisesti turvaamme luontoarvojen säilymisen ja korostamme luonnonläheisyyttä kunnan kehittämisessä. Tämän eteen kunnassa on tehty systemaattista työtä esimerkiksi varaamalla talousarviosta erillinen määräraha Veikkolan vesistöhankeelle.

Kirkkonummen keskustan läpi virtaa Jolkbynjoki. Vuoden 2018 Kirkkonummen pienvesiselvityksessä siinä havaittiin taimenia. Rakentamalla mm. joen koskipaikkoihin kutusoraikkoja, taimenelle luotaisiin mahdollisuus myös lisääntyä siinä. Jolkbyn joki voisi olla luontokokemus ja helmi kunnan keskustassa. Strategiamme mukaisesti kehitämme myös kuntakeskuksista entistä viireämpiä ja viihtyisämpiä kuntalaisten kohtaamispaikkoja. Näin ollen kunnan keskustassa olevan Jolkbynjoen kunnostamisella vahvistettaisiin myös tämän strategisen tavoitteen toteutumista. Tässä vaiheessa kunnostaminen voitaisiin rajata koskemaan Kirkkolaakson ja urheilupuiston välistä osuutta.

Joen kunnostustöihin tulisi ottaa asiasta kiinnostuneet kuntalaiset vahvasti mukaan. Se lisäisi yhteisöllisyyttä ja tukisi siten osaltaan myös kuntastrategian toteutumista. Käytännön toteuttaminen vaatii kuitenkin resursseja. Kunnan oman panoksen lisäksi mahdolliset ulkopuoliset rahoitusmahdollisuudet tulee kartoittaa.

Jolkbynjoki on osa Estbynjoen kokonaisuutta. Jolkbynjoen kunnostamissuunnitelmassa on hyvä hahmotella myös seuraavia askelmerkkejä Estbynjoen kokonaisuuden kuntoon saamiseksi. Mikäli suunnitelman toteuttaminen edellyttää yhteistyötä maanomistajien kanssa, on yhteistyö vaatimukset huomioitava suunnitelmia laadittaessa.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Jolkbynjoen kunnostamiseksi vaadittavat suunnitelmat laaditaan siten, että toteuttamiseksi vaadittaviin taloudellisiin ja/tai henkilöstöresursseihin voidaan ottaa kantaa vuoden 2022 talousarvion laadinnan yhteydessä.”

Kirkkonummella 8.3.2021
Pro Kirkkonummen valtuustoryhmä

Aloitteen allekirjoittivat seuraavat valtuutetut: Outi Saloranta-Eriksson, Minna Hakapää, Antti Kilappa, Noora Piili, Pekka M. Sinisalo, Anni-Mari Syväniemi, Elina Utriainen, Timo Haapaniemi, Johanna Fleming, Maarit Orko, Elina Utriainen, Mikko Kara, Ulf Kjerin, Sanni Jäppinen, Marjut Frantsi-Lankia, Tony Björk, Irja Bergholm ja varavaltuutettu Nina Bogatenko.

Päätös

Kunnanvaltuusto lähettää aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Rakennus- ja ympäristölautakunta 25.01.2022 § 5

Valmistelija	Ympäristöpäällikkö Anu Hynninen, ympäristötarkastaja Elina Röman, etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi
Esittelijä	Ympäristöpäällikkö Hynninen Anu
Päätösehdotus	<p>Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen 10/2021: Jolkbynjoen kunnostaminen.</p> <p>Lainsäädännöllinen tausta</p> <p>Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (64/1986, Kyhl) velvoittaa kunnan alueellaan valvomaan ja edistämään ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö (Kyhl 3 §). Kunnan tulee huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, antaa ohjausta, neuvontaa, lausuntoja, seurata ympäristönsä tilaa ja huolehtia ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta (Kyhl 6 §).</p> <p>Vastaavasti laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) velvoittaa alueellisen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen laatimaan selvityksen vesien ominaispiirteistä ja ihmisen aiheuttamista vaikutuksista vesiin, järjestämään vesien seurannan sekä valmistelemaan vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman toimivaltaansa kuuluvalla vesienhoitoalueella. Alueellinen vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma tarkistetaan kuuden vuoden välein (laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 19 §). Vesienhoidon yleisenä tavoitteena on saada joet, järvet, rannikkovedet ja pohjavedet hyvään tilaan ja estää vesien tilan heikkeneminen (laki vesienhoidon järjestämisestä 1299/2004, 1 §).</p> <p>Pintavesien ekologisen tilan arviointi tehtiin edellisen kerran vuonna 2019. Estbyån-Kvarnbyån kokonaisuus on tyypiltään pieni, savimaiden joki ja sen ekologinen tila arvioitiin tyydyttäväksi (asteikko huono-välttävä-tyydyttävä-hyvä-erinomainen). Joki laskee Tavastfjärdeniin, jonka tila arvioitiin välttäväksi. Sen sijaan Kvarnbyån yläpuoliset järvet Humaljärvi ja Meiko arvioitiin ekologiseltaan tilaltaan hyväksi.</p> <p>Valtioneuvosto hyväksyi 16.12.2021 vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelman vuosille 2022–2027. Vesienhoitosuunnitelmissa ja niitä täydentävissä toimenpideohjelmissa esitetään tietoa vesien tilasta ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä tarvittavista toimista, joilla vesien hyvä tila aiotaan saavuttaa ja ylläpitää. Toimenpideohjelmat siis konkretisoivat suunnitelmien toteuttamista myös paikallisella tasolla. Toimenpiteiden toteuttamisen vastuutahoiksi on nimetty ministeriöt, ELY-keskukset, kunnat, kuntien vesilaitokset, yritykset, asukkaat ja muut paikalliset toimijat.</p>

Kirkkonummi kuuluu Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueeseen. Jokaiselle vesienhoitoalueelle on laadittu vesienhoitosuunnitelma, joka toimii perustana alueen vesiensuojelulle. Yksityiskohtaisemmat alueelliset, paikalliset ja vesimuodostumakohtaiset tiedot löytyvät toimenpideohjelmista. Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2022–2027 on esitetty Estbyån-Kvarnbyån valuma-alueelle kalankulkua helpottavat toimenpiteet Mattingsbäckenin padolla, Överby Kvarnin padolla ja Humaljärven säännöstelypadolla sekä pienten virtavesien elinympäristökunnostuksia pääuoman ja sivupurojen virtapaikoissa. Överbyn kalatietä toteutetaan parhaillaan kunnan ympäristöyksikön toimesta.

Kirkkonummen kunnan vesiensuojelutyö

Rakennus- ja ympäristölautakunta toteuttaa osaltaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena vesiensuojelun edistämiseen tähtäävää seurantaa, neuvontaa sekä ennakko- ja jälkivalvontaa. Ympäristönsuojelu seuraa vuorovuosittain kunnan järvien ja merialueen tilaa, on mukana Siuntionjoen-Pikkalanlahden yhteistarkkailussa ja avustaa paikallisia vesienkunnostushankkeita. Vesiensuojelua edistetään myös lupa-asioiden yhteydessä sekä antamalla neuvontaa ja ohjausta käytettävissä olevilla resursseilla.

Kirkkonummen kunta on myös mukana useissa alueellisissa vesiensuojeluhankkeissa: Veikkolan vesistöhankeissa, Siuntionjoki-hankkeissa, Länsi-Uudenmaan rannikon elinympäristökunnostukset-hankkeissa (Rankku), Rannikkovesien kunnostusverkostossa sekä vuonna 2020 käynnistyneessä Rannikkovesihankkeessa. Rannikkovesihanke on Länsi-Uudenmaan rannikkokuntien yhteistyöhanke, ja sen pilottikohteena Kirkkonummella on Tavastfjärden. Estbyån-Kvarnbyån valuma-alue (69 km²) kattaa 73 % Tavastfjärdenin valuma-alueesta (94,8 km²), vaikuttaen siten merkittävästi Tavastfjärdenin vedenlaatuun. Käynnissä olevassa Rannikkovesihankkeessa tullaan laatimaan Tavastfjärdenin kunnostussuunnitelma, joten kyseisen hankkeen kautta tullaan saamaan yleispiirteiset askelmerkit myös Estbynjoen vedenlaadun parantamiseksi.

Alueella tehdyt aiemmat tutkimukset ja selvitykset

Jolkbyånin haara on voimakkaasti muutettu ja siirretty rakentamisen tieltä. Kunta on teettänyt Jolkbyånilla useita selvityksiä vuonna 2016 haettuaan vesilain mukaista lupaa joen ruoppaamista, uoman siirtoa ja Jokiniityntien sillan rakentamista varten. Kyrkvallan ja Vanhan Rantatien väliseltä puro-osuudelta sekä sen lähiympäristöstä on tehty selvityksiä mm. veden laadusta, virtaamista, uoman profiilista, kasvillisuudesta, lepakoista, kalastosta, simpukoista, pohjaeläimistä ja linnustosta.

Lupahakemusta koskevassa ELY-keskuksen lausunnossa 15.6.2016 todettiin, että uoman syventäminen ja suoristaminen silloisen hakemuksen mukaisesti Jokiniityntien pohjoispuolelta uimahallin eteläpuolelle ulottuvalla osuudella voi aiheuttaa uoman kuivumista, umpeenkasvun kiihtymistä ja tulvaongelmien pahenemista Jokiniityntien yläpuolella ja toisaalta tulvaongelmien lisääntymistä, penkkojen erooitumista ja kiintoainekuormituksen kasvamista hankealueen alapuolella. ELY-keskuksen mukaan Jolkbyånin tulvasuojelua tulisi tarkastella kokonaisuutena silloista hankealuetta suuremmalla alueella. Toispuoleisten tulvasanteiden rakentaminen luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden mukaisesti olisi huomattavasti

haitattomampi vaihtoehto kuin uoman syventäminen.

Kirkkonummen pienvesiselvityksessä (2018) Jolkbyånille annettujen toimenpide-ehdotusten mukaan Jolkbyånin ja Estbyånin yhtymäkohdan ja Vanhan Rantatien välinen osuus voitaisiin kunnostaa monimuotoisemmaksi kiveämällä ja soraistamalla uoma vaihtelevan kokoisella kiviaineksella sekä eroosiosuojaamalla uoman penkkoja. Uomaan lisätty murske tulisi korvata luonnon kiviaineksella. Työt toteutettaisiin osin koneellisesti ja osin käsityönä. Alueelle olisi tarpeen myös istuttaa lisää varjostavaa puustoa. Pienvesiselvityksessä ei esitetty Vanhan Rantatien ja Hemträsketin pohjoispuolen väliselle osuudelle toimenpiteitä. Vanhan rantatien pohjoispuolella virtausnopeus on todettu niin pieneksi, ettei se sovellu taimenten kutupaikaksi.

Johtopäätökset

Valtuustoaloitteen mukainen taimenten kutupaikkojen kunnostus Kirkkolaakson ja urheilupuiston välisellä osuudella on sekä Uudenmaan vesiensuojelun toimenpideohjelman 2022–2027 että Kirkkonummen pienvesiselvityksen (2018) mukainen toimenpide ja siten kannatettava.

Vesienhoidossa tulisi pyrkiä kustannustehokkaisiin toimenpiteisiin ja pitkäkestoisiin, mielellään pysyviin tuloksiin. Mikäli toimenpiteitä ei suunnitella koko valuma-alue huomioon ottaen ja maalta tulevaa kiintoainekuormitusta ei saada vähenemään, on vaarana, että rakennettuja kutusoraikoita joudutaan jatkossa puhdistamaan liettymisongelman takia tiheään. Koko valuma-alueen huomioiminen ja vedenlaadun parantaminen vesistön latvoilta alas purkupisteeseen vaikuttaisi positiivisesti koko vesistöön ja edesauttaisi vesistön hyvän tilan saavuttamista pitkällä tähtäimellä. Valuma-alueen kunnostustarkastelun avulla voitaisiin lisäksi löytää ratkaisuja Jolkbyånin ja Estbyånin tulvimisongelmiin.

Kunnostushankkeisiin voidaan hakea rahoitusta esimerkiksi ELY-keskukselta tai ympäristöministeriöltä. Rahoituksen saaminen edellyttää laadukkaita hakemuksia ja hyvin perusteltuja suunnitelmia. Hankkeen läpivienti (sis. mm. maanomistajien suostumukset, sitouttamisen, kilpailutukset, työmaavalvonnat, raportoinnin, viestinnän ja talouden seurannan) sitoo hankkeen koosta ja toimenpiteiden laajuudesta riippuen henkilöresursseja. Hankkeen onnistuminen edellyttääkin kokeneen ja asiantuntevan projektipäällikön palkkaamista tai työn ulkoistamista kunnostushankkeita päätyönään vetävälle konsultille.

Kirkkonummen kunnassa ei ole nykytilanteessa varattu ylimääräisiä resursseja Estbyånin tai Jolkbyånin kunnostussuunnitelmien laatimiseen tai vesistökuunnostusten tekemiseen, eikä tällaista työtä ole toisaalta säädetty kunnan lakisääteiseksi tehtäväksi. Lautakunta kuitenkin katsoo, että valuma-aluekartoituksiin, veden laadun tutkimuksiin ja pitkän tähtäimen valuma-alue- ja vesistökuunnostuksiin on kunnassa tarvetta. Siten rakennus- ja ympäristölautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että:

1) Valtuustoaloite huomioidaan vuoden 2023 talousarviossa ja rakennus- ja ympäristölautakunnalle varataan koko Estbyån-Kvarnbyån vesimuodostuman tarkennetun toimenpidesuunnitelman ja hankehakemuksen tilaamista varten tarvittavat määrärahat (vähintään 12 000 €). Samalla esitetään, että kunnanhallitus ja edelleen valtuusto varaa vuosille 2024 ja 2025 vähintään 30 000 €/vuosi omarahoitusta suunnitellun hankkeen läpiviemiseksi.

2) Vaihtoehtona on varata määrärahat ainoastaan Jolkbynjoelle kohdennettujen virtavesitoimenpiteiden tarkennettuun työsuunnitelmaan (vähintään 4000 €), joka mahdollistaisi aloitteen mukaiset kunnostustoimet esimerkiksi talkootyönä. Jälkimmäisessä tapauksessa on paikallisilla yhdistyksillä mahdollisuus hakea vesiensuojeluavustuksia varsinaisia toimenpiteitä varten.

Päädettiin kumpaan vaihtoehtoon tahansa, tulisi Estbyån-Kvarnbyån kutosoraikot saada säännöllisen seurannan ja ylläpidon piiriin, koska mm. liettymisen takia luontainen poikastuotanto taantuu helposti. Ilmaston muuttuessa ja talvisateiden lisääntyessä tulee maa-ainesta päätyämään vesistöihin tehdyistä vesiensuojelutoimenpiteistä huolimatta, eikä vesiensuojelua voida tarkastella lyhytkestoisena hankkeena.

Päätös Rakennus- ja ympäristövaltuusto päätti päätösehdotuksen mukaisesti.

Tiedoksi

Kunnanhallitus 07.02.2022 § 37

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Anu Hynninen, ympäristötarkastaja Elina Röman, etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi

Esittelijä Kunnanjohtaja Aarnio Tarmo

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää antaa yllä olevan selvityksen vastauksena valtuustoaloitteeseen ja esittää kunnanvaltuustolle, että se merkitsee vastauksen tiedoksi ja pitää vastausta riittävänä ja aloitetta loppuun käsiteltynä.

Päätös Kunnanhallitus päätti yksimielisesti päätösehdotuksen mukaisesti.

Kunnanvaltuusto 28.02.2022 § 16
340/11.05.02/2021

Päätösehdotus Kunnanhallitus antaa yllä olevan selvityksen vastauksena valtuustoaloitteeseen ja esittää kunnanvaltuustolle, että se merkitsee vastauksen tiedoksi ja pitää vastausta riittävänä ja aloitetta loppuun käsiteltynä.

Käsittely

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi että on jätetty toivomusponseja seuraavasti:

Valtuutettu Matti Kaurilan toivomusponsi:

Jolkbynjoen kunnostamisen tarkastelualueella tulee laajentaa vähintään Tolsanojan saakka, jotta Jerikonmäen latuverkon tulvimisongelmat saadaan ratkaistua. Valtuuston toivomuksena on se, että vuoden 2023

talousarvioesitykseen varataan tarvittavat määrärahat kyseessä olevaa toimenpiteen suunnittelua ja toteuttamista varten.

Ponsiehdotusta kannattivat: Karkola Antti, Kilappa Antti, Salonen Antti, Haapaniemi Timo, Ylisiurua Katja, Virtanen Kari, Blom Urho, Aallonharja Piia, Lankinen Arttu, Ekman Jani, Liljequist Kim, Frimodig Josephine, Björk Tony, Seppälä Ulla, Kari Marko, Järvinen Johanna, Aintila Anna, Åström Kim, Fleming Johanna, Kähkönen Jani, Jäppinen Sanni, Jeremejew Miisa, Frantsi-Lankia Marjut, Orko Maarit, Suominen Tero, Leijala Aku, Karkinen Ronja, Kosonen Liisa, Määttä Jussi, Sahiluoma Anna ja Gustafsson Stefan.

Puheenjohtajan tiedustellessa ponsi hyväksyttiin yksimielisesti.

Valtuutettu Kim Liljequistin toivomusponsi:

Tarkastelu- ja toimenpidealueeseen tulisi lisätä myös joen vieressä oleva Tollsträsket, koska tämä voisi kunnostettuna toimia peltoalueiden tulvia ennalta ehkäisevänä/tasaavana valuma-altaana ja/tai peltokosteikkona.

Ponsiehdotusta kannattivat: Timo Haapaniemi, Markus Myllyniemi, Maarit Orko, Ulf Kjerin, Aku Leijala, Liisa Kosonen, Jussi Määttä, Martin Valtonen, Josephine Frimodig, Jani Ekman, Antti Kilappa, Stefan Gustafsson, Kari Virtanen, Ari Harinen ja Jerri Kämpe-Hellenius.

Puheenjohtajan tiedustellessa ponsi hyväksyttiin yksimielisesti.

Valtuutettu Saara Huhmarniemen toivomusponsi:

Jerikonmäen virkistysalueen kehittäminen
Selvitetään virkistysalueiden ylläpidon kannalta keskeisten maa-alueiden hankkiminen kunnalle virkistysalueiden parempaa ylläpitoa ja käyttöä varten.

Ponsiehdotusta kannattivat: Jeremejew Miisa, Jäppinen Sanni, Karkinen Ronja, Hyvärinen Reetta, Myllyniemi Markus, Fleming Johanna, Kosonen Liisa, Orko Maarit, Petäjajarvi Krista, Määttä Jussi, Valtonen Martin ja Björk Tony.

Ponsiehdotusta ei hyväksytty yksimielisesti, joten puheenjohtaja totesi, että siitä on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että asiasta äänestetään siten että ne, jotka hyväksyvät Huhmarniemen ponsiehdotuksen äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat Huhmarniemen ponsiehdotuksen hylkäämistä äänestävät EI.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin yhteensä 49 ääntä. Huhmarniemen ponsiehdotuksen hyväksyminen sai 26 ääntä ja ponsiehdotuksen hylkääminen sai 21 ääntä, 2 tyhjää ääntä.

Ponsiehdotus hyväksyttiin.

JAA äänestivät: Myllyniemi Markus, Ekman Jani, Huhmarniemi Saara, Karkola Antti, Karkinen Ronja, Åström Kim, Seppälä Ulla, Jeremejew Miisa, Petäjajarvi Krista, Ylisiurua Katja, Fleming Johanna, Lankinen Arttu, Sahiluoma Anna, Orko Maarit, Kähkönen Jani, Kari Marko, Määttä Jussi,

Björk Tony, Kosonen Liisa, Hyvärinen Reetta, Järvinen Johanna, Jäppinen Sanni, Blom Urho, Aallonharja Piia ja Granström Anneli

Ei äänestivät: Salonen Antti, Virtanen Kari, Honkanen Martin, Ylikoski Jukka, Piili Noora, Felipe Sini, Frimodig Josephine, Leijala Aku, Kilappa Antti, Haapaniemi Timo, Ronkainen Tuovi, Kämpe-Hellenius Jerri, Hedberg Hans, Adlercreutz Anders, Aintila Anna, Liljequist Kim, Kajanti Carl-Johan, Gustafsson Stefan, Kjerin Ulf, Suominen Tero ja Männikkö Kim.

Tyhjää äänestivät: Marjut Frantsi-Lankia ja Matti Kaurila.

Päätös

Kunnanvaltuusto päätti ehdotuksen mukaisesti.

Lisäksi kunnanvaltuusto hyväksyi seuraavat ponnet (3 kappaletta):

1. Jolkbynjoen kunnostamisen tarkastelualueetta tulee laajentaa vähintään Tolsanojaan saakka, jotta Jerikonmäen latuverkon tulvimisongelmat saadaan ratkaistua. Valtuuston toivomuksena on se, että vuoden 2023 talousarvioesitykseen varataan tarvittavat määrärahat kyseessä olevaa toimenpiteen suunnittelua ja toteuttamista varten.
2. Tarkastelu- ja toimenpidealueeseen tulisi lisätä myös joen vieressä oleva Tollträsket, koska tämä voisi kunnostettuna toimia peltoalueiden tulvia ennalta ehkäisevänä/tasaavana valuma-altaana ja/tai peltokosteikkona.
3. Jerikonmäen virkistysalueen kehittäminen
Selvitetään virkistysalueiden ylläpidon kannalta keskeisten maa-alueiden hankkiminen kunnalle virkistysalueiden parempaa ylläpitoa ja käyttöä varten.